

[Marianne Jelved]

hvad der sker i EF-samarbejdet også i den kommende tid, og derfor har vi en forpligtelse til at fortsætte debatten om Europapolitikken.

Men uanset EF, uanset union, så sker der på mange områder en internationalisering og en udvikling af teknologi, der forandrer vores hverdag hele tiden. Det er forandringer, som det er svært for mange mennesker at følge med i, men det viser, at det, der sker uden for Danmarks grænser og uden for Europas grænser, også vedrører os.

Verden er ikke længere domineret af to militære supermagters oprustningskapløb, atomtruslen er for alvor blevet mindre, og den sidste aftale mellem Bush og Jeltsin er endnu et skridt i den rigtige retning. Men vi står over for helt andre og store udfordringer, og de er fælles: fattigdommen og overbefolkningen i de fattige lande, overforbruget i de rige lande med alt, hvad det fører med sig af miljøtrusler, konflikter og elendighed. Det er et skæbnefællesskab, der angår os alle. Vi står måske over for et skred i verdenshistorien, hvor verdenssamfundet skal løse sine fælles kriser i fællesskab og på demokratisk vis. Men vi har endnu ikke fået udviklet de demokratiske redskaber, som skal bruges til at løse problemerne. Resultatet i Rio viser problemet i al sin tydelighed. Derfor skal mit første budskab i dag være, at der er brug for, at vi finder sammen om demokratiske og forpligtende samarbejdsformer i det internationale samfund, og Danmark har forpligtet sig til at bidrage til at finde nøglen til den opgave.

Man skulle tro, at danske politikere og partier kunne bidrage. Siden systemskiftet i 1901 har partierne i Folketinget måttet arbejde sammen. Der er faktisk tradition for det samarbejdende folkestyre, og der er stadig brug for det. Union eller ej – EF eller ej – så har Danmark aktier i det internationale samfund, og skal vi klare os, kræver det også, at vi i det danske Folketing står sammen og ikke bruger kræfterne på indbyrdes kævl og strid.

Det samme gælder, når vi skal løse vore indenlandske problemer. Man siger, at folkestyret er i krise, man siger, at partierne er i krise. Samfundsforskere, meningsmålingsinstitutter beskæftiger sig næsten dagligt med de spørgsmål. Det er selvfølgelig vigtige spørgsmål, men er de nu også hele sandheden? Der foregår – formentlig næsten hver dag – taktiske overve-

jelser i partierne over dilemmaet: Kan vælgerne efterhånden kende forskel på os og de andre, når der indgås det ene forlig efter det andet? På den anden side er det heller ikke til at holde sig fra forhandlingsbordet, for man er jo ikke valgt for bare at sidde og ikke gøre noget, nej, man er interesseret i at skabe resultater, bevise, at man dog kommer igennem med noget af sin politik, at man spiller en rolle.

Da aktiveringsforliget var på plads, i to dele godt nok, men med deltagelse af alle partierne – og tak i øvrigt for et godt samarbejde ikke mindst til Kristeligt Folkeparti og CD – så hørte jeg i Danmarks Radio en samfundsforsker udtale sig om, at sådanne brede forlig nærmest var farlige for folkestyret, for ingen kunne jo finde ud af, hvem der havde ansvar for hvad. Det kan der på en måde være noget om, men alligevel. Vælgerne har det med at sammensætte Folketinget på en sådan måde, at intet parti har flertal alene. Og intet tyder på, at det vil ændre sig. Samarbejdet i Danmark er altså et grundvilkår, det samarbejdende folkestyre er et »must«.

Hvis jeg må tillade mig i disse tider at udlægge den danske folkesjæl, så er der en vis afbalancering, fordi danskerne ikke er stemt til yderpunkterne i det politiske billede. Og det er i virkeligheden grundlaget for den danske model. For godt nok er der modsætninger, men inderst inde ved vi godt, at vi alligevel har overordnede fælles interesser og skal være fælles i hverdagen bagefter. Den tradition og den politiske kultur har præget vores politiske liv i kommuner, i Folketing, i foreninger, i bestyrelser, ja, selv på vores arbejdsmarked. I sidste ende finder man ud af det. Det stiller nogle andre krav til partierne, for der er jo forskelle, og der skal være forskelle. De forskelle må komme til udtryk i idédebatten og i de gnister, der slås af forskellene i det daglige samarbejde. Uenighed er ikke et onde, uenighed er vejen til afklaring.

Hvis vi havde to store partier i hver sin side af det politiske billede i Danmark, som vi kender det f.eks. fra England og USA, to partier, der med visse mellemrum skiftes til at have flertal, så ville vi få de spændinger i samfundet, som vi for nylig så eksplodere i det amerikanske samfund. Sådan er det heldigvis ikke i Danmark. Sådan har det ikke været siden 1901, og intet tyder på, at det vil ændre sig.